

JOAN ALBERT BAN (HAARLEM)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
13 JANUARI 1641
2607

Vervolg op Bans brief van 12 januari 1640 (2606A).

Samenvatting: Ban zendt de resterende stukken van de Fransen (Mersennes brieven van 3 november 1640 (2564), met het 'Examen,' en van 14 november 1640 (2573A)) terug, met zijn brief aan Huygens van de vorige dag (2606A) en zijn brief aan Mersenne van 13 januari (Jonckbloet 1882, [Ban] nr. 16, pp. CVIII-CXII; Waard 10, nr. 961, pp. 400-404). In deze twee brieven reageert hij op Boëssets brief van 15 november 1640 (2575A) en het 'Jugement d'un Trésorier-Général'.

Bijlagen: Ban aan Mersenne, 13 januari 1641 (Jonckbloet 1882, [Ban] nr. 16, pp. CVIII-CXII; Waard 10, nr. 961, pp. 400-404); Mersenne aan Huygens, 3 november 1640 (2564); Mersenne aan Huygens, 14 november 1640 (2573A).

Met Bans brief van 12 januari 1640 (2606A) aan Pieter Post meegegeven en door Huygens op 16 januari 1641 uit diens handen ontvangen. Huygens beantwoordde beide brieven nog dezelfde dag (2611).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37: brief (enkelvel, 22x33cm, a | -; autograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, [Ban] nr. 15, p. CVIII: onvolledig (<Chartas illas Gallicas ... ut tædium deniclem>, <simulque librum ... datâ oportunitate transmitto>).

— Worp 3, nr. 2607, p. 132: samenvatting.

— Waard 10, nr. 962, p. 405: onvolledig (<Chartas illas Gallicas ... ut tædium deniclem>, <simulque librum ... datâ oportunitate transmitto>).

— Rasch 2007, nr. 2607, pp. 473-475: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Antoine Boësset; Jacob van der Burgh; Jacques de Gouy; Marin Mersenne; Antoine Parran.

Plaats: Parijs.

Titels: *Me veux-tu voir mourir* (Ban 1640); *Me veux-tu voir mourir* (Boësset 1639); *Me veux-tu voir mourir* (Gouy 1640); *Traité de la musique théorique et pratique* (Parran 1639); 'Jugement d'un Trésorier-Général' (Gouy 1640).

Glossarium: aër (lied); diapason (oktaaf); gradatim (stapsgewijs); intervallum (interval); modulatio (muziekstuk); musicus (musicus); musurgus (muziektheoreticus); schala (notenbalk); vox (stem).

Transcriptie

Ecce responsionem meam, vir nobilissime, ad Boësseti epistolam et censuram Thesaurarii Generalis, quos malui superare ratione et modestiâ quam ambitione et audaciâ. Tu judica an satisfecerem garrulitati eorum, et trans mitte ad Mersennum proxenetam, additâ epistolâ singulari ad eundem à me datâ, quam apertam mitto ut eam prius legas, deinde clausam transmittas. Eidem velim seriò inculces, ut quod proposuit primâ oportunitate faciat; nimirum meam, et Boësseti, et Gouy modulationem aëris Gallici (*Me veux-tu voir mourir, etc.*) ad musicos excellentiores Romæ, apud imperatorem, reges, atque principes agentes transmittat, eorumque censuras petat. Idque instantèr meis verbis urgeto.

Chartas illas Gallicas, quarum satietas me tenet, remitto. Et nisi Galli rationibus deinceps mecum agent, ego eos contemnam, ut tædium declinem. Ea porro, quæ à me volebas, primâ oportunitate destinabo. Hæc scena prius absolvenda erat, quæ remoram seriis meis studiis dedit. Nam ante paucos dies, cum diagramma constitutionum seu specierum diapason gradatim in schalis delineatum (cujus exemplum nuper per Vanderburgium transmisi) accuratius examinarem, repperi methodum (quam jam paro) continentem singulorum intervallorum species, tum intentione, tum remissione vocis, gradatim in schalis singulis exhibitas, quarum contraria potestas est ob motum contrarium. Ex istâ tabulâ methodicâ, quilibet verba ac prononciationem intelligens, statim poterit componere, et quodvis intervallum cum suâ speciali potestate delectandi atque movendi seligere. Nihil est quod te latebit: nam quotquot voles trihoria diesque colloquiis musicis tecum impendam. Noli tamen amplius de iis rebus dubitare, quas nuper movebas, nam, ut vides, Boëssetus omnesque alii periti musurgi eas luce meridianâ clariores habent. Sed quid de meis responsionibus

censeas, non perfunctoriè significa. Simulque librum Patris Paran Jesuitæ de praxi musicâ, impressum Parisiis, tibi à Mersenno antehac destinatum (videndum eum vult Mersennus) datâ oportunitate transmittite. Vale. Harlemi, XIII Januarii MDCXLI.

Tuus servus
Jo. Alb. Bannius, 1641.

Vertaling

Ziehier mijn antwoord, edele heer, op de brief van [Antoine] Boësset en het ‘Jugement’ van een ¹thesaurier-generaal, die ik liever wil overtuigen door rede en bescheidenheid dan door bluf en brutaliteit. Oordeel zelf of ik hun geklets voldoende heb weerlegd en breng dat over aan Mersenne, de vertegenwoordiger, met bijgaande ²brief, door mij aan hem geschreven, maar die ik open heb gelaten opdat u die eerst leest en vervolgens gesloten doorstuurt. Ik zou willen dat u hem serieus voorhoudt dat hij bij eerste gelegenheid doet wat hij heeft beloofd, namelijk dat hij mijn compositie van het Franse lied *Me veux-tu voir mourir* en die van Boësset en [Jacques de] Gouy aan de beste musici te Rome, bij de keizer, de koningen en regerende vorsten doorstuurt, en hun oordeel vraagt. U moet daar ogenblikkelijk uit mijn naam op aandringen.

De Franse ³stukken, waar ik nu meer dan genoeg van heb, stuur ik terug. En als de Fransen niet op redelijke wijze met mij omgaan, zal ik ze minachten en niet ingaan op hun gezeur. Maar wat u van mij verlangt zal ik bij eerste gelegenheid sturen. Deze kwestie, die voor zoveel oponthoud in mijn serieuze studie heeft gezorgd, moest al lang zijn afgehandeld. Want enkele dagen geleden, toen ik een ⁴schema van de samenstellingen en soorten van het octaaf, stapsgewijs in toonladders getekend (waarvan ik een exemplaar onlangs via de [de heer Jacob] van der Burgh [aan u] heb gezonden), wat nauwkeuriger bestudeerde, heb ik een systeem gevonden (dat ik nu uitwerk) dat alle afzonderlijke soorten van intervallen bevat, zowel stijgend als dalend, stapsgewijs op notenbalken weergegeven, waarvan de werking tegengesteld is door de tegenbeweging. Iedereen die de woorden en hun uitspraak begrijpt, kan meteen componeren en het interval uitkiezen met het speciale vermogen om te behagen en te bewegen. Niets zal u verborgen blijven, want zo dikwijls als u wilt sta ik dagdelen en dagen ter beschikking voor muzikale gesprekken. Ik wil niet dat er bij u nog enige twijfel overblijft over wat u onlangs in gang zette, want, zoals u ziet, Boësset en alle andere bekwame componisten hebben hun voortreffelijkheden in helder licht gesteld. Maar laat mij ondubbelzinnig weten wat u van mijn antwoorden vindt. Ook moet u bij gelegenheid het ⁵boek van de Jezuiet pater [Antoine] Parran over de muzikale praktijk, te Parijs gedrukt, en door Mersenne aan u toegezonden (Mersenne wil dat ik het zie), doorsturen. Gegroet. Haarlem, 13 januari 1641.

Uw dienaar
Joan Albert Ban, 1641.

-
1. Jacques de Gouy.
  2. Ban aan Mersenne, 13 januari 1641 (2607A).
  3. Mersenne aan Huygens, 3 november 1640 (2564) en 14 november 1640 (2573A).
  4. Huygens stuurde dit schema door aan Mersenne, zoals blijkt uit zijn brief aan Boësset van 19 januari 1641 (2614).
  5. Antoine Parran, *Traité de la musique théorique et pratique* (Parijs 1639).